

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÜMİT BOYNER'İN

TÜRK-FRANSIZ TİCARET DERNEĞİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

**23 Eylül 2010, Perşembe
Feriye Lokantası, İstanbul**

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İran Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Olivier Guillaume,
Sayın Jean Lemierre,
Sayın Büyükelçi Bernard Emié,

Saygıdeğer Misafirler,

Bugünkü konferans ve öğle yemeğini düzenledikleri için Türk-Fransız Ticaret Derneği'ne (Chambre de Commerce Française en Turquie) TÜSİAD adına teşekkür etmek istiyorum.

TÜSİAD olarak, böylesine seçkin bir katılımcı grubunu bir araya getiren bu saygın davetin bir parçası olduğumuz için gurur duyuyoruz. Umuyorum, bugün ilginç ve verimli bir tartışma gerçekleştireceğiz.

Pek çoğunuzun gayet iyi bildiği üzere, Türkiye küresel mali krizden doğrudan etkilendi ancak 2001 krizi sonrasında yürürlüğe giren önemli reformlar sayesinde krize karşı ciddi bir direnç gösterdi. Krizi iyi bir şekilde göğüsleyen Türkiye'nin gelişmekte olan diğer ekonomilere kıyasla 2010 yılında etkileyici bir büyüme performansı yakalaması bekleniyor.

2001 bankacılık krizinin anıları halen zihinlerde olduğundan, kriz patlak verdiğinde şirketler ve hanehalkı, yatırımları ve tüketimi kısma yolunu seçti. Ancak yine de, 2001 bankacılık krizinin sonrasında kabul edilen güçlü makro-ekonomik politika çerçevesi Türkiye ekonomisine direnç kazandırmıştır. Küresel krizden önce Türkiye ekonomisi 2002 ve 2007 yılları arasında neredeyse %7'lik bir yıllık büyüme ortalamasını yakalamıştır.

Türkiye'nin makro-ekonomik temelleri ve mali sisteminin geçtiğimiz on yılın başına oranla daha güçlü olduğu doğrudur. Yine de 2008-2009 döneminde yaşanan derin mali krizin ülke üzerindeki etkileri ekonominin 2009'un ilk yarısında ciddi bir küçülme yaşamasına neden olmuştur. Rakamlara baktığımızda, 2009'un ilk üç çeyreğinde Türk ekonomisinin sırasıyla %14,6, %7,6% ve %2,7 oranlarında küçüldüğünü görüyoruz.

Krizin kara bulutları Türkiye ekonomisi üzerinde belirmeye başlar başlamaz reel ekonomi belli başlı gelişmiş ekonomiler ile sahip olduğu dış ticaret bağlantıları yüzünden ciddi bir darbe yedi. Bu esnada Türkiye'nin sanayi üretimi ve ihracat potansiyeli de özellikle tekstil ve otomotiv sektörleri başta olmak üzere de dış talepteki gerilemeye bağlı olarak ciddi bir düşüş gösterdi. Son olarak, tüketici güvenindeki zayıflama ve gitgide sıkılaştıran kredi verme koşulları yerli talebin daha da zayıflamasına yol açtı.

2009 sonu itibarıyla, hem küresel ekonomi hem de Türk ekonomisi değişim sinyalleri vermeye başladı. Türkiye'de kaydedilen etkileyici toparlanma, üretim ve artan yerli talep doğrultusunda ekonominin yılın ilk yarısında çift haneli yıllık büyüme oranlarını yakalaması ile yaşandı ve ekonomik aktivite Lehman öncesi seviyeye döndü.

Artık bütün emareler ekonominin hızla toparlandığını ve bu yılın yanı sıra 2011'de de yeniden büyüme trendi yakalayacağını gösteriyor. Uluslararası kurumların Türkiye ekonomisine dair büyüme tahminleri de yine aynı doğrultuda birkaç kez yukarı çekilmiş ve OECD ülkeleri arasında en yüksek oran olan % 7,2'ye ulaşmıştır.

Saygıdeğer Misafirler,

Elimize yeni ulaşan bazı rakamları sizlerle paylaşmama izin verin. En yeni büyüme rakamları bu hafta yayımlandı. Hep birlikte gördük ki, 2010'un ilk yarısında Türkiye'nin GSYH büyüme oranı yaklaşık % 11 ile dünyanın en yüksek büyüme oranlarından biri olmuştur.

Ancak küresel büyüme hızındaki olası düşüşler ve yerli talebin stabilize olma olasılığını hesaba katacak olursak, yılın ikinci yarısında büyüme hızının azalabileceğini tahmin edebiliriz. Bizler Türkiye'nin işsizlik sorununa da büyük önem atfediyoruz. İşsizlik oranı 2009 yılında tarihi seviyelere çıkmış olsa da istihdam koşulları artık iyileşmektedir. Ancak önümüzdeki aylarda zayıflayan dış talep koşulları yerli talepteki iyileşmeyi de kesintiye uğratabilir.

Bütün bu bilgileri sizlerle paylaştıktan sonra kesintisiz büyüme için bize faydası dokunacağını düşündüğüm bazı önemli hususları sizlerle paylaşmak isterim.

Merkez Bankası'nın başarıyla uygulamaya soktuğu sıkı para politikası sayesinde Türkiye enflasyonu tek haneli seviyelere indirmeyi başardı ama daha düşük, sürdürülebilir bir enflasyon ortamı yakalama konusunda hala bazı sıkıntılarla karşı karşıyayız. Türk bankacılık sektörünün dayanıklılığı kriz esnasında büyük bir avantaja dönüştü ve iyileşmeyi destekledi. 2008'in son döneminde ve 2009'un başlarında Türk bankaları vadesi gelen yabancı borçlarda %100'lük bir yenileme oranı yakalayabilmiştir. Mali sistemin verimli bir şekilde işlemesi, başta küçük şirketler olmak üzere borç alan herkesin sermaye maliyetlerini aşağı çekecek ve büyümenin önünü açacaktır.

Türk iş dünyası olarak bizler mali kural oluşturmaya yönelik hazırlanan yeni yasa tasarısına büyük önem veriyoruz. Bu yasanın zaman içerisinde ülkemizin mali performansına ciddi katkılar yapacağına, hem yurtiçinde hem de yurtdışında temel bir kredibilite çıpası olarak faaliyet göstereceğine inanıyoruz.

Sevgili Misafirler,

Mevcut küresel mali kriz Türk iş çevreleri için hem ciddi sıkıntıları hem de fırsatları beraberinde getirmektedir. Bazı Türk ihracatçılar uluslararası piyasalarda gerileyen talep veya yurtdışındaki alıcıların uygun kredileri temin etmekte yaşadıkları sıkıntılar yüzünden yurtdışından gelen taleplerin gerilediğini görüyor. Öte yandan, Türk Lirası'nın gördüğü yüksek değer de Türk mallarının küresel pazarlarda maliyet etkinliği açısından rekabetçi olamaması sonucunu doğuruyor.

Bilindiği üzere yerli ve yabancı şirketlerin ekonomik krize karşı gösterdikleri ilk tepki hayatta kalmaya yönelik bir takım adımlar atmak oldu. Kriz şirketlerin kurulu iş modellerini gözden geçirmelerine ve süreçlerini yeniden yapılandırmalarına neden oldu. Önceden planlanmış olan yatırımlar yeniden değerlendirildi ve çoğunlukla ertelendi. Kısa vadeye odaklanmak her ne kadar hayatta kalmak için büyük öneme sahip olsa da, şirketler yaşayan varlıklar oldukları gerçeğini göz ardı etmemelidirler. Ben, kısa vadeli eylemlerin uzun vadeli stratejilerle dengelenmesi gerektiği fikrini sonuna kadar destekliyorum, uzun yıllar boyunca iş dünyasında edindiğim tecrübeler de bu inancı destekliyor. Oysa ki kriz esnasında şirketler kısa vadeli sonuçlara gereğinden fazla odaklandılar ve uzun vadeli stratejilerini bir süreliğine gündemlerinin alt sıralarına ittiler.

Bana kalırsa, kısa vadeli tedbirlerle uzun vadeli hedefleri en iyi şekilde harmanlayan şirketlerin iyileşme boyunca ya da bu sürecin hemen akabinde ortaya çıkacak fırsatları değerlendirme şansları çok daha yüksek. Şirketlerin bir süre daha kısa vadeli stratejilere odaklanmaya devam edeceğini ve ihtiyatlı idari yaklaşımlar benimseyeceklerini tahmin etmek güç değil. Ancak TÜSİAD olarak bizler etkinlik tedbirleri ve büyümenin (ya da hayatta kalmaya yönelik kısa vadeli taktikler ve uzun vadeli stratejilerin) her zaman için yan yana var olabileceğine inanıyoruz. Güçlü toparlanma işaretlerini göz önünde bulundurduğumuzda, orta vadeli stratejileri kapsamlı bir şekilde yapılandırmanın önümüzdeki dönemde Türk şirketleri için rekabetçi avantaj doğuracağını söyleyebiliriz.

Geriye dönüp baktığımızda, yaşanan küresel mali kriz esnasında Türk Bankacılık Sektörü'nün hem yerel hem de küresel ölçekte son derece iyi bir performans gösterdiğini herhangi bir şüpheye yer bırakmaksızın söyleyebiliriz.

Yabancı borç olarak tutulan banka borçlarının göreceli olarak düşük olması ve mevduatlardan finansman oranının göreceli olarak yüksek olması sayesinde bankacılık sektörü yeniden finans riskini iyi bir şekilde göğüsleyebildi. Bu kriz Türk Bankacılık Sektörü'nün iyi durumda olduğunu göstermiş, bu sektörün güçlü sermaye yapısı ve geliştirilmiş risk yönetim sistemi sayesinde iyi faaliyet gösterdiğini bir kez daha teyit etmiştir.

Türk bankacılık sektöründe toksik varlıkların bulunmuyor olması da sistem içinde olası reel zarar uygulamalarının önüne geçilmesinde etkili olmuştur. Batı'da pek çok banka reel zararlar yüzünden milyarlar kaybederken, bazıları ciddi kayıplar yaşarken ve hatta bazıları tamamen çökerken Türk bankaları küresel kriz esnasında sorunlarını kontrol altında tutmayı başaramış ve kayda değer karlar elde etmeye devam etmiştir. Yine bu süre zarfında Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı bankalar da bağlı bulundukları ana şirketler ödenmeyen borçlar nedeniyle zararlarla boğuşurken kar elde etmeyi başaramışlardır.

Saygıdeğer Misafirler,

Bu noktada dikkatinizi önemli bir konuya çekmek istiyorum.

Küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) Türk ekonomisinin önemli bir kısmını teşkil etmektedir. Ancak KOBİ'lerin genelde finansal aracılık seviyelerinin düşük olması ve özelde doğu ve güneydoğu bölgelerinde bulunan işletmelerin finansa kısıtlı erişimleri KOBİ'lerin büyümesini sınırlandırmaktadır. Küçük işletmeler ve tarım sektörü için durum daha da kötüdür. Bu nedenle TÜSİAD olarak bizler TÜRKONFED (Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu) ve SEDEFED (Sektörel Dernekler Federasyonu) gibi kurumların KOBİ'lerin büyümesi yönünde yaptıkları çalışmaları destekliyoruz.

Genel anlamda pazarın doygunluğa ulaşmamış tabiatı ve genç nüfusun dinamizmi sayesinde Türkiye'de pek çok sektör yüksek bir büyüme potansiyeli taşımaktadır. Bu iki faktör yerli pazarın genişlemesi için de ciddi potansiyel teşkil etmektedir. Enerji, toptan ve perakende ticaret, gıda, baz metaller, inşaat, kimyasallar ve lojistik en hızlı büyüyecek sektörlerin başında gelmektedir. Sağlık ve gıda sektörleri kriz süresince bile güçlü büyüme oranları yakalamıştır.

Geçtiğimiz yıllarda enerji sektörü doğrudan yabancı yatırım (DYY) çekmek konusunda başı çekmiştir, enerji talebinin hızla arttığı göz önünde bulundurulacak olursa bu durumun devam etmesini bekleyebiliriz. Resmi tahminler yıllık enerji talebindeki artışın 2020 yılında kadar ortalama % 4 oranında seyredeceğini ortaya koyuyor. Nabucco projesinin de Türkiye'nin Doğu'nun emtia zengini ekonomileri ile Avrupa'nın gelişmiş ekonomilerini birbirine bağlayan bir enerji merkezi olarak öneminin altını bir kez daha çizdiğine inanıyoruz.

Dönemsel bir özellik arz etmesine rağmen inşaat sektörünün de geçtiğimiz yıllarda büyümeye ciddi katkılarda bulunduğunun bilincindeyiz. Türkiye büyüdükçe bu sektör daha da büyüyecektir. Pek çok Türk şirketi, özellikle de büyük inşaat şirketleri, on yıllardır Orta Asya, Rusya ve Orta Doğu'da faaliyet göstermektedir. Yakın gelecekte de komşu bölgelerde özellikle de Orta Doğu'da yeniden yapılanma süreçleri devam ettikçe inşaat sektörümüz için yeni iş fırsatları doğacağına inanıyoruz.

Saygıdeğer Misafirler,

Artık iyileşme yoluna girildiğine göre ve üstelik reel faiz oranlarının en düşük seviyeleri gördüğü şu günlerde hükümetin de Türkiye'nin uluslararası piyasalardaki duruşunu sağlamlaştıracak yapısal reformları hayata geçirmesinin tam zamanıdır.

Yeni istihdam oluşturma konusundaki kapasite sıkıntısının nedeni şüphesiz esnek olmayan iş piyasası düzenlemeleridir. Bu düzenlemeler aynı zamanda kayıt dışılığın da önünü açmakta ve üretkenliğin artmasını engellemektedir. Bilindiği üzere kayıt dışı faaliyet gösteren şirketlerin finansa erişimi daha azdır ve insan sermayesine daha az yatırım yaparlar. Bu nedenle bu şirketlerin üretkenlikleri kayıtdışı faaliyet gösteren şirketlere göre çok daha düşüktür.

Son olarak yine çok önemli bir noktaya, Türkiye'nin AB üyelik sürecine değinmek istiyorum. Bizler bu sürecin hâlihazırda her iki taraftan da kaynaklanan bir enerji eksikliği ile karşı karşıya olduğunu düşünüyor, hem atılan adımların hem de kullanılan dilin canlandırılması gerektiğine inanıyoruz. Referandum sonuçlarına bakarak Türk halkının büyük çoğunluğunda sivil, 21'nci yüzyılın ihtiyaçlarını yansıtan ve tartışma yaratan siyasi konuları çözüme kavuşturan yeni bir Anayasa hazırlanması yönünde artan bir isteklilik oluştuğunu söyleyebiliriz. Bu irade yepyeni bir reform sürecinin kapısını aralayabilir. Dünyanın büyüme alanlarındaki kayma Türk şirketlerinin AB şirketleriyle ortak ve katalizör olarak görev alabileceği piyasalarda yepyeni ticaret ve yatırım fırsatlarını beraberinde getirmiştir. Eksen kayması yönündeki bütün tartışmalara rağmen TÜSİAD olarak bizler Türkiye'ye en uygun değer ve yönetim sisteminin Avrupa modeli olduğuna kuvvetle inanıyor ve AB üyeliği için yılmadan çalışmaya devam edeceğimizi yineliyoruz.

Bugünkü toplantının Türk-Fransız işbirliği ve dostluğuna katkıda bulunacağını umuyorum.

Dikkatiniz için teşekkür ederim.